

2. Grigorash O.V. Taran N.O. Zhdanova O.M. Formation of financial resources of enterprises of Ukraine. Economics and Society. 2017. №. 10. P. 1072-1077.
3. Brazhnik L.V. Financial resources of the enterprise: their formation and use. Economics and Society. 2018. No. 14. P. 778-783.

ДЕЙНЕКА Я.В.
студентка 4 р.н., НаУКМА

ВИЗНАЧАЛЬНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ НАФТОГАЗОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

З метою аналізу факторів впливу на рентабельність підприємств нафтогазової промисловості потрібно розглядати фактори, які диктує світовий ринок нафти й газу (зовнішні) та фактори, які залежать від діяльності таких підприємств (внутрішні).

Дослідимо зовнішні чинники світового ринку нафти й газу та ринку України (2013-2017 роки).

Макроекономічне середовище. Зниження темпів зростання світової економіки та стагнація 2014 року. Відбувається уповільнення попиту на первинну енергію. Як наслідок, надлишкова пропозиція розрідженого природного газу LNG, значна пропозиція від членів ОПЕК призвели до зниження ціни на нафту (зокрема, у 2016 році на 60% порівняно з 2013 роком). Проте такі політичні фактори, як можливість запровадження санкцій США проти Ірану, здатні призвести до прискорення інфляційних процесів у світі та до підвищення ціни на нафту.

Протягом 2015 року ВВП України знизився на 9,9%, а річна інфляція пришвидшилась до 28,5%. Як результат, зниження промислового виробництва спричинило слабкість попиту та низькі ціни на газ в сегменті ринку постачання газу для промислових споживачів. Негативним фактором стала суттєва девальвація української гривні. Відносна стабілізація курсу гривні та зростання реального ВВП 2017 року сприяли зростанню обсягів інвестицій, що свідчить про реформування виробничої діяльності підприємств і позитивні фінансові результати.

Тенденції ринку. Після обвалу цін 2014 року в 2015-2016 роках ринок нафти та газу падіння продовжив падіння. Унаслідок регуляції ОПЕК, прогресу в промисловому секторі ОЕСР та підвищення цін на сиру нафту в 2017 році спостерігалось зростання ринку на 27% порівняно з 2016 роком у грошовому вираженні.

Видобуток нафти у світі за 2017 рік порівняно з 2016 роком зріс на 0,1% у натуральному вираженні (в Україні скоротився на 4,2%); світова нафтопереробка – на 1,6% (в Україні – на 8,9%); внутрішнє споживання нафтопродуктів – на 1,7% (в Україні – 2,5%).

Баланс ринку дизельного палива в Україні зріс за рахунок внутрішньої переробки, імпортих поставок сировини, підвищення цін на АЗС. Загальна

кількість споживаного палива в 2017 році порівняно з 2016 роком зросла на 2,8%: бензину зменшилась на 7,4%, дизельного палива збільшилась на 7,5%.

Темпи зростання попиту на глобальному ринку газу збільшилися на 3%. Тенденція скорочення викидів вуглецю, встановлення терміналів зрідженого природного газу сприяє нарощенню попиту на природний газ. Але з'являються і альтернативні джерела енергії.

Видобуток природного газу в Україні у 2017 році збільшився на 2,4% порівняно з 2016 роком (попереднє зростання було рівним 0,5%). Встановлено новий історичний мінімум споживання – зменшення на 4% порівняно з 2016 роком. Держава забезпечує власним видобутком 65% сукупного споживання природного газу. У 2017 році ціна на газ коливалася від 208,4 дол.США/тис. куб.метрів до 252,9 дол.США/тис. куб.метрів. В Україні працює близько 250 ТЕЦ, основним паливом для яких служить природний газ (76-80%), мазут (15-18%) і вугілля (5-6%). Українська газотранспортна система є однією з найбільш потужних у світі. Ємність підземних сховищ природного газу не використовується ефективно.

Державне регулювання ринку. Міжнародні угоди, санкції, штрафи та інші обмеження прямо впливають на світову торгівлю нафти й газу та визначають її тенденції.

Український ринок нафти й газу, де 80% діяльності здійснюють державні підприємства, значною мірою залежить від податкової та монетарної політики уряду. Політично-економічні умови, прийняті закони (зокрема, від 01.10.2015 р. Закон «Про ринок природного газу», Закон про спрощений механізм дозвільних процедур у нафто газовидобуванні, зміна ренти на видобування нафти і газу для нових свердловин) мають вплив на фінансові результати нафтогазової промисловості. Ціни на газ регулюються НКРЕКП на кожному етапі: від розвідки до кінцевих споживачів.

Конкуренція на ринку. На ринку нафтогазової промисловості присутні компанії, які є вертикально інтегрованими. Вони контролюють як розвідку, видобуток та переробку нафти й газу, так і збут продукції. Вони мають змогу скористатися ефектом економії на масштабі від проведення операцій. Тому створюють значну конкуренцію й ускладнюють вихід на ринок нових гравців. Також перші етапи ланцюга діяльності нафтогазових компаній (розвідка та розробка) потребують значних витрат та інвестицій. Так, наприклад, американська Exxon Mobil Corporation є однією з найбільших міжнародних нафтогазових компаній, що працює в Америці, Європі, Африці, на Близькому Сході та в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

В Україні конкуренція не досить розвинена. Оскільки, зокрема, приватним підприємствам належить лише близько 20% видобутку газу.

Ринок споживача. З метою задоволення попиту та формування і реалізації пропозиції, потрібно здійснювати глибоке дослідження ринку споживача. Попит на світовому нафтовому ринку 2017 року за галузями сформувався наступним чином: дорожнє господарство – 45%, авіація – 6,5%, залізничний та водний транспорт – 2%, морські бункери – 4%, нафтохімічна

промисловість – 13,5%, інша промисловість – 13%, житлова, комунальна та аграрна сфера – 11%, виробництво електроенергії – 5%.

Дослідимо внутрішні чинники рентабельності нафтогазової промисловості.

Обсяги та якість нафто- і газопереробки. Щоб забезпечити конкурентоспроможність продукції необхідно здійснювати заходи контролю обсягів та якості продукції.

Здійснювані функції та понесені ризики підприємства. Процес виробництва та реалізації продукції передбачає наступні етапи: розвідка – розробка – транспортування – переробка – реалізація – маркетингова діяльність. Створення доданої вартості на кожному з зазначених етапів на прикладі процесу виробництва бензину з нафти має розподіл 25%, 50%, 5%, 13%, 5%, 2% відповідно.

Зі збільшенням функцій підприємства збільшуються й понесені ризики. Найбільших витрат потребує етап розробки родовищ, який є ризиковим та капіталомістким процесом. Найменші ризики несе підприємство при здійсненні маркетингової діяльності. Така функція має найменший вплив на рентабельність підприємства. Деякі підприємства лише надають послуги дистрибуції та маркетингу. Показники рентабельності таких підприємств не доцільно порівнювати з підприємств, що мають ширший профіль функцій.

Стан та ефективність використання ресурсів. У щорічному звіті Global Energy Statistical Yearbook 2017 консалтингова компанія дослідила, що українська економіка є другою за рівнем енергомісткості ВВП країною світу, поступаючись лише Росії. Нерозвинена техніко-технологічна база призвела до низької ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів.

Ефективність цінової й асортиментної політики. Організаційні заходи щодо удосконалення виробничої та організаційної структури управління, диверсифікації виробництва, реструктуризації виробництва сприяють формуванню цінової й асортиментної політики підприємств.

Здійснення витрат. Економічні важелі та стимули, наприклад, удосконалення тарифної системи, форми і системи оплати праці, прискорення обігу оборотних коштів, зниження собівартості продукції, управління станом заборгованості тощо.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Enerdata // Статистичний Щорічник світової енергії 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://yearbook.enerdata.ru>
3. The official site of World Bank. 2019. Global Economic Prospects, January 2019: Darkening Skies. Washington, DC: World Bank. doi: 10.1596/978-1-4648-1343-6 [Electronic source]. – Access mode: <http://documents.worldbank.org/curated/en/307751546982400534/pdf/133493-PUB-9781464813863.pdf>

4. The official site of OPEC. 2017. Annual Statistical Bulletin: Head, Energy Studies Department: ISSN 0475-0608 [Electronic source]. – 1965-2017. – 52nd edition. – Access mode: https://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/publications/ASB2017_13062017.pdf
5. Офіційний сайт інформаційного агентства Interfax-Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/>
Офіційний сайт PWC // Ринок природного газу України [Електронний ресурс]. – 2018р. – Червень. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2018/ukrainian-gas-market.html>
6. Лук'яненко, І., Віт, Д. (2017). Системний аналіз формування державної політики в умовах макроекономічної дестабілізації.

ДЕМИДЕНКО В.І.

молодший науковий співробітник НДФІ

Київського національного торговельно–економічного університету

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Вагомою складовою системи фінансового регулювання економіки розвинутих та країн, що розвиваються, є використання податкового стимулювання залучення інвестиційних ресурсів, які є ключовим чинником економічного зростання, підвищення рівня суспільного добробуту та конкурентоспроможності товарів і послуг на світовому ринку. Отже, податкове регулювання малого підприємництва в Україні в першу чергу має бути зорієнтоване на зростання доходів як фізичних, так і юридичних осіб, оскільки позитивний досвід економічного зростання в Україні найчастіше пов'язується зі зростанням внутрішнього сукупного попиту.

Досвід розвинутих країн засвідчує, що активізація державного податкового регулювання розвитку суб'єктів малого підприємництва спрямована на вирішення завдань макроекономічної політики, серед яких – протидія економічній рецесії, стимулювання зайнятості та сприяння експорту товарів і послуг. Модернізація податкової системи України в умовах європейської інтеграції має відбуватись через удосконалення податкового регулювання з метою забезпечення розвитку малого підприємництва, розширення його експортних можливостей в міжнародній торгівлі, залучення інвестицій, реалізації інноваційних проектів. Вдале податкове регулювання повинно забезпечити достатні надходження до бюджетів, бути справедливим і прозорим, разом з тим уникати зайвих адміністративних витрат. В оптимальній податковій системі має бути акцент на двох ключових аспектах: справедливості та ефективності.

Податкова політика розглядається як діяльність органів державної та місцевої влади в сфері використання елементів податкової системи щодо досягнення цілей соціально-економічної політики уряду та здійснення впливу